

Facit till Zoom Svenska, Ordkunskap år 5

s. 3

GLAD, LEDSEN, LYCKLIG, SORGSEN A

A. Så här kan vi känna oss

Olycklig: deprimerad, bedrövad

Nöjd: tillfreds, belåten

Arg: vred, ilsken

Lycklig: harmonisk, upprymd

Sur: trumpen, trulig

Förvånad: häpen, överraskad

B. Vilket är ordet?

1. förnuftig
2. stabil
3. optimistisk
4. tapper
5. skärrad
6. kry
7. givmild
8. stolt
9. angenäm
10. förlägen

s. 4

GLAD, LEDSEN, LYCKLIG, SORGSEN B

A. Ord med samma betydelse

Exempel:

1. avundsjuk
2. munter
3. arg
4. blyg

5. vänlig
6. snäll
7. mallig
8. försiktig

B. Ord som betyder tvärtom

Exempel:

1. glad
2. opålitlig
3. säker
4. olämplig
5. snål
6. dumdristig
7. lugn
8. positiv

C. På rätt plats

1. uppgiven
2. frikostig
3. stolt
4. optimistisk
5. trygg
6. skärrad
7. otålig
8. stabil
9. uthållig

s. 5

VILJAN DRAR HALVA LASSET

A

A. Känner du igen förkortningarna?

omkring	jämför
för övrigt	bland annat
till vänster/tills vidare	på grund av
till vänster/tills vidare	för närvarande

etcetera	den äldre
och så vidare	den yngre
till höger	adress
det vill säga	eller

B. Byt ut mot förkortningar

1. t.v. p.g.a.
2. adr.
3. bl.a.
4. d.ä. d.v.s. d.y.
5. F.ö.
6. Jfr t.v. t.h.
7. o.s.v.
8. F.n.

s. 6

VILJAN DRAR HALVA LASSET

B

A. Fler förkortningar

1. cirka	10. till exempel
2. ungefär	11. fortsättning
3. det vill säga	12. sidan
4. från och med	13. efter Kristus
5. till och med	14. före Kristus
6. med flera	15. med mera
7. före detta	16. var god
8. observera	17. klockan
9. nummer	18. så kallad

B. Kan du använda förkortningarna?

1. ung./ca
2. Obs!
3. d.v.s.
4. t.ex.

5. m.fl.
6. s.k.
7. f.d.
8. V.g
9. fr.o.m.   t.o.m.
10. kl.

s. 7

FÄRSKA NYHETER   A

A. Vad betyder orden?

1. artikel
2. prognos
3. insändare
4. massmedia
5. tablå
6. notis
7. annons

B. Tidningsurklipp

Bion	annons
Ung man misshandlad	notis
TV 1	tablå
Panik på tåget	artikel
Onsdag	prognos

s. 8

FÄRSKA NYHETER   B

Aktuella ord

1. journalist   en som skriver i tidningen
2. redaktion   tidningslokal, medarbetarna i en tidning
3. illustration   bild, teckning, foto
4. reportage   rapport, nyhetskildring, artikel
5. löpsedel   tidningsaffisch

6. rubrik	överskrift, titel
7. diskutera	samtal, prata
8. reporter	tidningsman, journalist, redaktör
9. intervjua	fråga ut
10. artikel	längre text i tidning
11. recension	kritik, bedömning
12. aktuell	modern
13. kulturbilaga	del som innehåller text om teater, litteratur, musik, konst etc.
14. upplaga	tryckning, antal tryckta tidningar/böcker
15. prenumerant	abonment, fast kund

s. 9

VILL DU BLI MÄSTERDETEKTIV?   A

Ett intressant fall, på det hela taget

detektiv	spanare
göra narr av	driva med
förmodligen	troligtvis
trogen	pålitlig
omsorgsfull	noggrann
skurk	bov
stött	sårad
deklarerade	förklarade
flertal	många
överordnad	chef
konsultera	fråga om råd
perfekt	felfri
bråd	plötslig
hårdkokt	tuff

s. 10

VILL DU BLI MÄSTERDETEKTIV?   B

Med förstoringsglaset i högsta hugg

kompanjon	medarbetare
ravin	klyfta
ryktbarhet	berömmelse
totalt	sammanlagt
imponerande	beundransvärd
iakttagelseförmåga	skicklighet att upptäcka
dock	i alla fall
gå hädan	dö
karaktäriseras	kännetecknas
vetenskaplig	metodisk
entré	framträdande, (intåg)
begynnelse	(intåg), början
intelligens	tankeförmåga
figur	typ, personlighet
less	trött
skildring	berättelse

Obs! Ordet intåg finns med i högra spalten i häftenas första tryckning. Det ordet bör strykas eller flyttas till ordet framträdande för att inte förvilla förklaringarna av entré och begynnelse.

s. 11

RODNANDE PIANON & HUNGRIGA STJÄRNOR   A

A. Värt att notera

1. organisera
2. dekorera
3. observera
4. bokstavera
5. acceptera
6. agera
7. rapportera
8. leverera
9. delegera

10. imponera
11. diskutera
12. figurera
13. brisera

B. Ett ord ska bort

1. tänka
2. lyssna
3. kryptera
4. förstå
5. protestera

s. 12

RODNANDE PIANON & HUNGRIGA STJÄRNOR B

A. Får vi be om några nya ord?

1. bedyra
2. bestyra
3. bege
4. bese
5. besvära
6. beskära
7. begå(r)
8. bestå(r)

B. Kan du tyda vad orden betyder?

1. besvära
2. bege
3. bestyra
4. består
5. bese
6. bedyrade
7. beskära
8. begår

C. Synonymer

- berätta:** förtälja, återge, omtala
bese: betrakta, beskåda, titta på
bedyra: försäkra, lova, garantera

s. 13

SERIÖST OM SERIER   **A**

A. Vad betyder orden?

1. försörjer sig på   = lever av
2. påvert   = fattigt
3. bävar   = är rädd
4. maka   = hustru
5. diverse   = olika
6. köpmannen   = handelsmannen
7. bataljer   = strider
8. lättjefull   = lat
9. vistelser   = besök
10. godmodiga   = snälla
11. mestadels   = oftast
12. påfrestande   = ansträngande
13. vischan   = landsbygden
14. utspelas   = äger rum

B. När används orden rätt?

- Durkslag:** Göran kokade spagetti och behövde ett *durkslag*.
Kollega: Hasse har en *kollega* som kommer från Grönland.
Prestation: Hon hade arbetat bra och var nöjd med sin *prestation*.
Garantera: Meteorologen kunde inte *garantera* solsken.

s. 14

SERIÖST OM SERIER   **B**

A. Skriv om spenatälskaren

Exempel:

sjöman	matros
fästmö	flickvän
våpiga	enfaldiga
rival	motståndare, konkurrent
spisar	äter
otroligt	oerhört, enormt
aktningvärd	ansenlig, respektabel, hög
benämns	kallas
upphovsmannen	skaparen, grundaren
succén	framgången
publicerades	gavs ut
animerade	tecknade

B. Verb med liknande betydelser

1. skrodera = skryta
2. klanka = klaga på

s. 15

TANKEKARTOR - BRA TILL MYCKET A

A. Var hör vi hemma?

fågel	näste
hund	koja
grävling	gryt
gris	stia
häst	stall
ko	lagård
räv	lya

B. Hur böjer vi verben?

1. sålde
2. brann
3. höll
4. slagit
5. druckit

6. slapp
7. brutit
8. la(de)
9. grät
10. gav

s. 16

TANKEKARTOR - BRA TILL MYCKET B

A. Vad gör vad?

vinden	viner	susar	tjuter	ylar
elden	blossar	flammar	glöder	sprakar
åskan	dundrar	knallar	mullrar	dånar
bäcken	brusar	forsar	sorlar	porlar

B. Kan du böja de här orden rätt?

1. bjöd
2. skurit
3. sjönk
4. valde
5. strukit
6. stal
7. krupit
8. sjöng
9. snutit
10. burit

s. 17

MÄRKVÄRDIGT A

A. Om majblomman

4	12
5	13
1	10
7	8

6	11
2	14
3	9

B. Bilda verb av substantiven

1. arrestera	fängsla, sätta fast
2. respektera	akta, uppskatta, lyda
3. experimentera	göra försök, undersöka, testa
4. reparera	laga
5. besvära	störa, krångla
6. protestera	säga emot
7. upptäcka	hitta, få syn på

s. 18

MÄRKVÄRDIGT   **B**

A. Vad betyder orden?

1. fordrar	kräver
2. fullständig	komplett
3. torkdukar	servetter
4. plats	utrymme
5. köper	anskaffar
6. av en slump	händelsevis
7. då och då	emellanåt
8. gånger, tidpunkter	tillfällen
9. motiv, ämnen	teman
10. fantastiskt, enormt	oerhört
11. dubbla exemplar	dubletter
12. åker fram och tillbaka	pendlar
13. omätligt, gränslöst	oändligt
14. olika	diverse

B. Ord med lika betydelser

2

5

9
1
8
7
4
3
6

s. 19

TUR ATT VI HAR VARANDRA **A**

A. Kyrkbröllop

10. slöja   8. släp   7. frack   12. spets
1. bukett   2. brudnäbb   15. fluga   11. altartavla
4. brudgum   6. diadem   5. präst   9. kandelaber
14. kyrkbänk   3. brud   13. dopfunt   16. predikstol

B. Vilket ord passar?

1. ceremoni
2. tradition
3. präst
4. publik
5. predika
6. löfte

s. 20

TUR ATT VI HAR VARANDRA **B**

Kan du tyda släkttavlan?

1. sant
2. falskt
3. sant
4. sant
5. falskt
6. sant

7. falskt
8. falskt
9. sant
10. sant
11. falskt
12. sant
13. sant
14. falskt
15. sant
16. sant

s. 21

KORNBLIXTAR OCH TYFONER

A

A. Rätt ord i rätt sammanhang

1. De åkte ofta hem till *mor* och far.
Berras *morsa* fixade biljetter.
Pappa och *mamma* var på bio igår.

2. Soldaterna *marscherade* i takt.
Vi *vandrade* i fjällen.
Paret *spatserade* i parken.

3. Det *osade* bränt.
Det *doftade* underbart.
Det *stank* från soptunnan.

4. Vi *tittade* på en film.
Korna stod och *blängde* på oss.
Vi *stirrade* av förvåning.

B. Vad kan ersätta orden?

Exempel:

1. spännande
2. skönt

3. härlig
4. underbart
5. rättvis
6. bekväm
7. intressant
8. fallfärdigt
9. obekväm
10. slö
11. trist
12. botten
13. trasig
14. slitna

s. 22

KORNBLIXTAR OCH TYFONER

B

A. Vilket ord passar bäst?

1. urskilja
2. singla
3. skuttade
4. kisade
5. tultade

B. Kasta inte yxan i sjön

1. Råka/Komma ur askan i elden	Komma ur en svårighet in i en ännu större
2. Bitar i det sura äpplet	Tvingas acceptera något obehagligt
3. Få vatten på sin kvarn	Få fler bevis för att man har rätt
4. Väcka ont blod	Skapa förargelse eller missnöje
5. Hugga i sten	Grundligt missta sig
6. Inte väcka den björn som sover	Inte locka fram en slumrande fara
7. Dansa efter någons pipa	Blint lyda någon

Rätt rad: 2, 4, 1, 6, 3, 7, 5

s. 23

ATT ORDIDROTTA

A

A. Samman- och särskrivning

1. Alla hån skrattade åt honom.
2. Hon kallade sig spå kvinna.
3. Stolen var köpt i en antik affär.
4. Jag är en tål modig person.
5. Vi tyckte att hon var hög färdig.
6. Han jobbade som hov mästare.
7. De fick träffa den jour havande läkaren.
8. Jord fästningen ägde rum på fredagen.

B. Vad betyder orden?

1. hånskrattade = skrattade elakt
2. spåkvinnna = sierska, kvinna som kan förutsäga framtiden
3. antikaffär = affär som säljer gamla saker
4. tålmodig = uthållig
5. högfärdig = mallig
6. hovmästare = kypare, förstebetjänt på restaurang
7. jourhavande = vakthavande
8. jordfästning = begravning

C. Kan du lista ut ordet?

1. arm
2. slant
3. vred
4. vid
5. led

s. 24

ATT ORDIDROTTA

B

A. Skriv ihop de särskrivna orden

Cirkusfolket

Lindansare och trapetskonstnärer kallas de cirkusartister som gör balanskonster på en lina högt ovanför marken. Inte särskilt lämpligt för höjdrädda personer.

Domptör kallas en djurtämjare. Är man livrädd för vilddjur så ska man nog inte ha en sådan sysselsättning.

Att vara clown är inte lika riskfyllt. Men en clown måste vara jätterolig så att helst alla gapskrattar. Det säkraste cirkusjobbet har nog ändå de som säljer popcorn och chokladkakor.

B. Sammansatta ord

1. gummistövlar
2. febertermometer
3. skoaffär
4. byrålåda
5. cykelstyre

s. 25

OBEBODDA ÖAR OCH SJÖRÖVARE A

Sjörövarliv

1. existerat = funnits
2. transportera = förflytta, köra
3. fjärran = långt borta, avlägsen
4. fördelaktiga = gynnsamma
5. nyttja = använda
6. flertalet = de flesta
7. hederliga = ärliga, rättskaffens
8. ombord = på ett fartyg/en båt
9. innebar = betydde
10. hårdföra = tuffa
11. befäl = chefer
12. mestadels = oftast
13. minimal = ytterst liten
14. attackerade = anfallna
15. omgående = genast
16. förmodligen = antagligen
17. komplicerat = svårt
18. självmant = frivilligt
19. förmögna = rika
20. ändade = slutade
21. nationer = länder
22. omkom = dog, förolyckades
23. farsoter = sjukdomar
24. kapsejsade = gick under, kantrade

OBEBODDA ÖAR OCH SJÖRÖVARE B

A. Pirater i Asien

1. härjade = plundrade, drog fram
2. antagligen = förmodligen
3. hänsynslösa = grymma
4. skådat = sett
5. förekommit = funnits
6. fruktade = var rädda för
7. laglösa = brottsliga, olagliga
8. otroligt = oerhört
9. avkapat = avsågat
10. torterade = pinade
11. avrättade = dödade
12. grymmaste = mest omänskliga
13. lindrigare = lättare
14. omtalade = kända, kända
15. i det närmaste = nästan
16. upphöra = sluta

B. Gamla lånord

1. tydlig
2. blygsam
3. en ovana
4. äcklande
5. förskräckt
6. fattigt

NÄR SKOLAN ÄR SLUT   A

A. Vilken mening är rätt?

1. Det var en gemytlig stämning på festen.
2. Kvinnor och män bör behandlas jämlikt.
3. Han kom från en välbärgad familj.
4. Hon var likgiltig och brydde sig inte om någonting.
5. Han fick byta varan eftersom den var defekt.
6. Hon förstod hur svårt pojken hade det och kände stark sympati för honom.
7. Dagliga rutiner är viktiga för oss alla.

B. Vad betyder orden?

1. trevlig
2. jämställt, på samma sätt
3. rik, förmögen
4. oberörd, ointresserad
5. trasig
6. medkänsla
7. vanor

s. 28

NÄR SKOLAN ÄR SLUT   B

A. På schackklubben

1. oavgjort
2. van, skicklig
3. störd, okoncentrerad
4. framåt och sedan åt höger/vänster
5. uppmärksamhet
6. omgång, match
7. upprättelse, ny match

B. Sådan kan människan vara

1. anonym
2. seriös

3. sympatisk
4. rakryggad
5. human
6. outhärlig
7. moloken

s. 29

I SAGANS VÄRLD KAN ALLTING HÄNDA*   **A*

Vilket alternativ är det rätta?

1. varnade
2. vagn
3. besvärligt
4. nöjd med lite
5. fattigdom
6. snål
7. vågade
8. ta sitt straff
9. en kamp mellan två
10. glans och prakt

s. 30

I SAGANS VÄRLD KAN ALLTING HÄNDA*   **B*

Variera mera

Exempel:

1. stönade
2. skrek, utropade, utbrast
3. suckade
4. viskade
5. protesterade, utropade
6. pep
7. utbrast
8. grymtade, utropade

9. frågade, undrade
10. gnällde, pep, utbrast, utropade
11. utropade, utbrast
12. svarade, försvarade sig
13. gnällde, pep, suckade
14. pep, gnällde
15. undrade, frågade
16. frågade, undrade
17. förmanade
18. skrattade

s. 31

FÖRSKRÄCKLIG FILM   A

A. På tal om film

8

4

5

11

1

9

2

12

10

6

7

3

B. Var hör orden hemma?

Byggnad: katedral   minaret   kloster   bungalow

Rum: farstu   aula   salong   gemak

Möbel: kateder   sekretär   pulpet   hurts

s. 32

FÖRSKRÄCKLIG FILM   B

A. Vilka filmhjältar!

Det finns olika slags hjältar i spelfilmer. Den vanligaste är en man som är värd att se upp till och försöka *efterlikna*. Han *behärskar* de flesta situationer. Han är tuff och *själsäker*. Hans ålder kan *variera*. Han är kraftfull men behöver inte vara särskilt snygg, men han *utstrålar* säkerhet. Han slåss inte i onödan men är alltid *redo* att ta till knytnävarna om det behövs. Det är egentligen ingen idé att *utmana* honom. Hjälten har lösningar på alla problem och löser dem utan att *tveka*. Mera sällan *förekommer* det kvinnliga hjältar.

B. Känner du igen uttrycken?

- 6
- 11
- 7
- 1
- 13
- 9
- 12
- 10
- 14
- 3
- 4
- 5
- 2
- 8